

Lietuvos
Metraščių
biblioteka

ALP 12/12/76

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 36 (1727) 1990 m. rugšėjo mėn. 25 d. XXXV METAI Melbourne

Vilniaus vyskupijos pradžia

Pasirušimas

Vilniaus vyskupijos įsteigimas iš viso rišasi su lietuvių krikštu. Pagal naujausius Lietuvos archeologų ir istorikų pranešimus, po dabartinę Vilniaus katedra buvo rasti Jogailos pastatytos vyskupo bažnyčios pamatai, o žemiau po jais - Mindaugo pastatytosios katedros pamatų ir sienų žymės. Ši bažnyčia buvo apėmusi nemažą plotą, būtent jo keturkampis pastatas turėjo 22,7 m. ilgio ir 22,4 m. pločio, gi jo rytinėje pusėje buvusi presbiterija su absida 15,9 m. ilgio ir 12,1 m. pločio. (Žr. kun. A.Kajacko str. Aiduose 1988, 3 nr.). Iš to aišku, kad pirmoji Vilniaus vyskupija buvo įkurta Lietuvos sostinėje, nors Vilnius dar to vardo neturėjo. Mindaugas savo dokumentus rašė „in Lettovia“, reiškia „Lietuvoje“, tuo vardu ir Vilnių vadindamas. (Panašiai juk San Marino respublikos sostinė irgi vadinas San Marino). Vilnius imta vadinti tik nuo Vytenio ir Gedimino laikų.

Toli pramatantis Lietuvos valdovas Mindaugas, susidragavęs su Rygos kalavijuočių magistrų ir vokiečių kunigais, priėmė krikštą kartu su savo šeima ir dvariškiais. 1251 m. liepos mėn. jis nusiuntė pas popiežių Inocentą IV savo „iškilmingą“ delegaciją, lietuvių Parnaus vadovaujamą, kuri pranešė Apaštalų sostei apie jų valdovo ir daugelio pagonių lietuvių krikštą. Delegatai labai įtikinančiai popiežiui išaiškino, kad Mindaugas, Livonijos kalavijuočiams padedant, yra pasiryžęs greitai atversti ir savo tautą; jie prašė, kad Lietuvai būtų paskirtas vyskupas Kristijonas. Popiežius tai patvirtino, be to, pažadėjo ir paskui davė Mindaugui karaliaus vainiką, kurį tikrai krikščioniškoms valstybėms duodavo.

Apvadinuotas Lietuvos karalium, Mindaugas laukė, kad vokiečių kunigai imtų ruošti lietuvius krikštui ir juos krikštyti. Deja, nieko nebuvo daroma. Kodėl? Pasirodo, kad dar neseniai, būtent 1245 m. birželio mėn. imperatorius Fridrichas II Veronoje kryžiuočių riteriams buvo davęs „auksinę bulę“, užrašydamas jiems „Kursą, Lietuvą ir Žiemgalę“ (panašiai kaip jo duota Rimini „bulė“ 1226 m. ordinui atidavė senprūsų kraštą). Taigi kryžiuočiai, kurie jau nuo 1237 m. buvo susijungę su Livonijos kalavijuočiais, jau turėjo Lietuvą kaip savo nuosavybę. Reikėjo tik ją pasiimti. Mindaugo draugai kalavijuočiai turėjo nutilti. Kadangi Mindaugas jau buvo tapęs karalium, tai po draugiškumo skraiste kryžiuočiai ėmė reikalauti iš jo „dovanų“ už krikštą, būtent užrašyti

Rašo Paulius Jutulius

Lietuvos žemes. Niekas nėra įrodęs, kad Mindaugo dovanojimų dokumentai būtų tikri. Daugelis istorikų mano, kad gal tik pirmieji du dokumentai iš 1253-54 m. gal būtų autentiški. Joks karalius negalėjo svetimiesiems dovanoti savo karalystės žemių kaip kokį arklį ar namą. Matydamas, kad kryžiuočiai ne tik kad nedaro jokių pastangų lietuvius sukrikščioninti, o tik siekia užimti jų žemes ir nesiliauja rengti karo žygių, jis nuo jų atkrito. Čia reikia pažymėti, kad kryžiuočiai iš viso neturėjo kunigų misijonierių, kurie būtų galėję žmones ruošti krikštui; jie sudarė grynai karinę instituciją kaip riteriai ir kariai. Kryžiuočiai neleido veikti pranciškonams krikšto labui, o jiems patiems krikštas visai nerūpėjo. Štai Poznanės vyskupo liudijimas iš XV amž. pradžios, būtent kad kryžiuočiai turi daug nekrikštytų senprūsų: tik trečdalis jų tepakrikštytas, - sako vyskupas - o du trečdaliai yra likę pagonys.

Lietuvių kunigaikščių tarpusavio intrigų dėka Mindaugas 1263 m. buvo nužudytas. Kryžiuočiai vis skelbė, kad jis buvęs veidmainys ir išdavikas. Tačiau jei Mindaugas atkrito nuo kryžiuočių, tai dar nereiškia, kad jis atkrito ir nuo katalikų Bažnyčios. Tikrai kryžiuočiai save tapatino su katalikų Bažnyčia.

Mindaugui mirus, aišku, jo statytoji katedra buvo sugriauta, ir

lietuviai liko prie savo senosios religijos. Lietuvių žemės tiek iš Livonijos, tiek iš Prūsų pusės dažnai buvo kryžiuočių teriojamos. Įžymesnieji Lietuvos valdovai tačiau vis žvelgė į Romą ir ieškojo galimybių apkrikštyti savo tautą. Vytenis pastatė Vilniuje bažnyčią pranciškonams, Gediminas taip pat statė bažnyčias pranciškonams ir dominikonams Vilniuje ir Naugarduke. Jo didžią dvasią matome iš laišku, kuriuos rašė įvairiems vokiečių prekybos miestams, kviesdamas į Lietuvą amatininkus ir kunigus, be to, popiežiui Jonui XXII rašė į Avinjoną, pareikšdamas norą priimti krikštą su visa tauta, bet tik su aiškia sąlyga, kad būtų sutramdyti kryžiuočiai: kad tik mūsų nevalgintų aukščiausi minėtieji kankintojai, būtent minėtasis magistras ir broliai - rašė jis. Jeigu kryžiuočiai buvo tikėjimo platintojai, kaip jie visoje Europoje skelbėsi, tai turėjo džiaugtis mokydami, kaip Gediminas statė katalikų bažnyčias. Priešingai, jie degino tas bažnyčias ir patį Gediminą apšaukė veidmainiu. Gediminą krikšto rekalu rėmė Rygos arkiv. Fridrichas Pernšteinas, tačiau kryžiuočiai dėl to jį visais būdais engė, ir arkivyskupas turėjo palikti savo kraštą - vykti į Avinjoną. Prieš išvykdamas, arkiv. Fridrichas kartu su Rygos dvasiškiais 1325.IV.4 metė

(nukelta į 3 psl.)

Reikia atlyginti žmonėms

Lietuvoje dar daug žaidžų, neteisybės ir klaidų, kurių nespėjama ištaisyti, atlyginti žmonėms, tiek daug patyrusiems skausmo ir vargo. Viena iš tokių moralinių skriaudų - įvairių sričių mokslininkai, menininkai ir kitų kultūros barų darbuotojai, negavę mokslinių laipsnių, vardų vien tik todėl, kad tarybų valdžiai, kurią dažnai įkūnydavo saugumo galybės mašina, nepatiko dėl savo įsitikinimo, tautinių pažiūrų, padoraus gyvenimo. Štai kodėl būreliui Romoje gyvenančių lietuvių kilo mintis parašyti kreipimąsi į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą, Ministrų Tarybą ir Kultūros ir švietimo ministą. Skaitome to pareiškimo tekstą:

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkui Vytautui Landsbergiui - Lietuvos Respublikos Ministrų Tarybos pirmininkei Kazimierai Prunskienei - Lietuvos Respublikos Svetimo ministrai Dariui Kuoliui.

Tarybų valdžios metais Lietuvoje daugeliui mokslininkų, meno, kultūros ir kitų sričių darbuotojų dėl daromų saugumo trukdymų, šmeižtų, skundų, administracinio spaudimo, dėl religinių įsitikinimų, tautinių pažiūrų, Vilniaus ir Maskvos pareigūnų nepalankumo ir daugelio kitų priežasčių negavo mokslo laipsnių ir vardų. Todėl norint atitaisyti šią didelę skriaudą sąžiningai dirbusiems pažangiems mūsų krašto žmonėms, kurie neretai moka kantriai, stropiai ir tyliai dirbti, bet dažnai nemoka dėl savo teisių kovoti, kokių nors malonių ar savo teisių atkakliai ieškoti, prašytume paruošti įsaką, įstatymą ar tam tikrų priemonių planą, kuris leistų per pusiimtį metų trukusio režimo padarytas klaidas kuo greičiau ištaisyti.

Stasys Lozoraitis - Lietuvos Atstovas prie Apaštalų Sosto ir Vašingtono

Prelatas A. Bartkus - Italijos lietuvių bendruomenės vicepirmininkas

Kun. doc. Kazimieras Ambrasas - Vatikano radijas

Žmogaus teisių konferencija

Leningrade pasibaigė tarptautinė žmogaus teisių konferencija, kurioje tarp kitų žymių asmenybių pirmas dvi dienas dalyvavo ir Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirm. Vyta. Landsbergis. Buvo pakviesti iš viso apie du tūkstančiai asmenų iš Sov. Sąjungos ir kitų kraštų, bet, pagal turimas informacijas, kai kuriems pakviestiems svetimšaliams sovietinė valdžia nedavė įvažiavimo vizų. Rengėjai, betgi, patenkinti konferencijos rezultatais, pasakė, kad vien konferencijos surengimas Leningrade liudija Sov. Sąjungoje įvykusių teigiamus pasikeitimus žmogaus teisių srityje. Rengėjai sako, kad konferencija suteikė progą žmogaus teisių gynėjams užmegzti tarpesnius savitarpio ryšius, nustatyti gaires bendrai ateities veiklai. Rengėjai teigiamai vertina ir tą aplinkybę, kad svečiai iš užsienio buvo apgyvendinti leningradiečių veikėjų butuose, galėjo išsamiai pasikalbėti visais rūpimais klausimais, patirti vietos gyventojų nuotaikas . LRTV

Vilniaus Katedra. Nuotrauka Vytauto Augustino.

SUNKUS PALIKIMAS

Tokį jį gauna laisvėjanti Lietuva

Eugenijus Ignatavičius (gimęs 1935m., rašytojas) „Tautos kultūros“ laikraštyje (Nr.2, 1990), analizuodamas sunkias nūdienės Lietuvos problemas, rašinyje „Laisvės valanda“ rašo „Netekti savo vaikų Lietuvai ne naujiena, Praradus nepriklausomybę, nuo 1940 iki 1956m. netekta apie 1 mln. Lietuvos gyventojų, jų tarpe daugiausia lietuvių. Prie netekties, deja, tenka priskirti ir emigravusius į Vakarų, nes iš jų kol kas į Tėvynę grįžo tik vienas kitas. Tuo tarpu iš Sibiro ir kalėjimų susirinko visi likę gyvi. Gimtojoje žemėje vargstanti didesnioji tautiečių dalis buvo atsvara besaiki imigracijai, šiaip taip sunkiausiais metais išlaikė gyvą tautos karkasą; šiuo metu tapo galimybė įsiliepsnoti atgimimo šviesai. Metai po metų nutruks mus kausčiusios okupacijos grandinės ir mes atgausime dešimtmečius nelaisvėj merdėjusią tėvynę Lietuvą.“

Toliau jis aiškina, kad naujoji Lietuva nebus tokia, kaip buvo 1918-1940 metais. Netgi nebus pirmųjų pokario metų Lietuva. Naująją Lietuvą laukia labai sunkus palikimas, nes ji keliasi „su užnuodytom upėmis, ežerais, ir jūra, sergančiomis baigiančiom išnykti giriom, nuplikytomis kaimų laukais, nejaukiomis grupinėmis sodybomis, išnykusiais gamtos gyvasčiais ir paukščiais, su daugybe supragmatiškesusių, prasigėrusių ir geriančių žmonių, niekuo netikinčių ir jau nesugebančių sąžiningai, dorai pelnytį duoną žmonių, sugadintų antihumaniškos santvarkos ideologijos ir sistemos, nieko nesitikinčių šiame pasaulyje.“ Blogiausia, kad esąs gerokai apgadintas ir jaunimas — be aukštų idealų, stoka tėvynės meilės, pareigos tautai, artimiesiems, tėvams. Didelė dalis jaunimo linkusi į hedonizmą, kosmopozizmą. Reiškiasi iliuziškas Vakarų garbinimas, kaip vienintelis išsigelbėjimo rojus. „Jau pirmieji laisvėjimo metai parodė liudnus ženklus, kad žmonės renkasi tėvynę ten, kur riebesnis kšnis, geresnis pragyvenimas. Kaip pavyzdį nurodo Lietuvos sporto žvaigždis, kurias patraukė svaresnis užsienio doleris. „Mūsų merginos, pasižymėjusios darbštumu ir dora, lengvai tampa, kaip viduramžių vergės, išlepinat vakariečių pigia nuotakų rinka“. [užsienio kraštus veržiasi geresnio gyvenimo ieškodami mūsų proto be mokslo vyrai, menininkai, technokratai ir humanitarai, medikai, geriausi specialistai, amatininkai.“ Išsklisis ir šalis, įdalis? Kai tuo tarpu čia brangesnis už auksą bus kiekvienas sąmoningas žmogus, lietuvis ar rusas, vokiečiai ar lenkas, jeigu tik jis nors smiltele, nors geru noru norės prisidėti prie atgimstančios tėvynės prisikėlimo“.

A.A. BRONIUS KVIKLYS
Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje

Str. autorius, aiškina, kad nereikia pasitikėti užsienio kraštų pagalba, jų paskolomis, artimųjų emigrantų parama, o taip pat ir galimomis laisvėmis, nes „tautos, nespėjusios išsiugdyti nacionalinės sąvimonės, kartais laisvėje išnyksta greičiau nei vergijoje.“ Tačiau Lietuvoje vis daugiau atsiranda žmonių, „kurieems aukso skambesys bei gyvenimo malonumai svarbiau nei Motinos, gulinčios sunkios ligos patalė, dejonė“. Jiems autorius linki „laimingo kelio“

Tačiau Lietuvoje, nežiūrint įvairių karo ir pokario meto negandų, išliko daugybė žmonių, kurie iškentę pusę amžiaus nakti, neužmiršo mylėti Lietuvą, dirbti dėl jos ir jai aukotis, liko ištikimi krauju ir kanciom paženklintai tėvų bei protėvių žemei, nesgi nieko nėra didesnio ir prasmingiausio šioj žemėj, kaip gyvenū ir dirbti savo artimiesiems, tautai, tėvynėi. Savo rašinį E.Ignatavičius užsklendžia žodžiais: „Vargas tai tėvynėi, kurios vaikai renkasi svetimą žemę ir dangų.“ Jis turi vilčių, kad „ir ne vienas emigrantas iš toliu toliausią ne tik ištis pagalbą rankų prisikeliančiai motinai, bet ir sugrįš padėti jai, nes tik tai čia jo šaknys, jo namai, tik čia šviesiausi dangūs, nuglaistyti tėvų ir protėvių ilgėjimosi žvilgsniais“.

Apie sunkų palikimą, kurį laisvėjanti Lietuva tikisi gauti ir iš dalies jau gavo, rašo, diskutuoja formali ir nenormali Lietuvos spauda. Turime po ranka rašytojo Marcelijaus Martinaičio rašinį „Penkiasdešimt tremties ir nevilties metų“ („Pergalė Nr.6, 1991/). Jis primena, kad Lietuva per pusę šimto okupacijos metų labai nutolo nuo europietiško mentaliteto, nuo lietuvių, koks jis buvo prieš pusę amžiaus. „Mus padarė priklausomus ne nuo tiesos, laisvo pasirinkimo, o nuo to, kuris „duoda“, dalina, liepia. Toks žmogus jau nepasigenda nei laisvės, nei teisių“. Primenama laisvė „gauti“, nes Lietuva su Maskva sujungta šimtais vamzdžiu, kabelių laidų, žarnų, kad ji nuolat jaustųsi prašytoja ir kad bet kada ją būtų galima sužlugdyti, pažeminti. Prašant ir „gaunant“ prarandama gėda, kurią ugde, saugojo, skleidė visa etninė kultūra, papročiai, tautinė mokykla, eilėraščiai, dorovinė literatūra“. Sunkus palikimas esąs ir žemės grąžinimo klausimas, kai labai nedaug kas nori jos imti. Autorius klausia: „Ar grįš žemė, kai mes ją turėsime? Ar būdama mūsų jį bus mūsų? Žemė žmogų išlaisvina labiau už politikas, santvarkas, rezoliucijas. Tai žinojo ateiviai/okupantai, ją iš mūsų atimdami. Reikia nors lopinėlio, nors atsisėsti dviem su moterimi ir

dar vaikų, ir dar reikia, kad šalia augtų nors karklas, nors dilgėlė, kad tą vietą būtų galima pavadinti namais. Po žodžio namai sakomas kitas žodis — tėvynė“.

Lietuvos nelaimė buvo ir ta, kad ji turėjo beveik pusę šimtmečio gyventi baisiai atsilikusiam krašte - Sovietų Sąjungoje, kuri visą laiką tik ginklavosi, gąsdino kitus, o pati atsidurė ant bedugnės kašto. O juk jos teritorijoje buvo ir yra pusė visame pasaulyje randamų iš kasenų, du trečdaliai mūsų žemės rutulio juodžemynų. Ir štai ši, karo laimėtoja, beveik 100 kartų didesnė už varžovę Vakarų Vokietiją, nepalyginamai gausesnė ir gyventojų skaičiumi, kur žmogus gyvena ant žmogaus, kuri beveik neturi žemės gelmių turtų ir dargi padalyta į dvi dalis, visais pozitūriais pralenkė milžiną — Sovietų Sąjungą, laimėjusią karą. Ir šiandien ne Vokietijos, bet Sovietijos vadai prašo išmaldos iš karą pralaimėjusio krašto, ir ją bilijonais vertybių gauna. Dabar dar išaiškėjo faktas, kad Sovietų Sąjunga nemokėjo kariaut. Viktoras Astafjevas rašo: „Mes tiesiog nemokėjome kariauti. Mes ir baigėme karą nemokėdami kariauti. Mes priešus užliejome savo krauju, užvertėme juos savo lavonais.... Devynios mūsų armijos kovoja prieš 2-3 priešų armijas. Ir taip visą karą. Rezultatas: II pasaulinio karo metu Vokietija žuvusiais kare ar bombardavimo metu neteko - 2—3 milijonų gyventojų, o Sovietų Sąjunga dvidešimties.“

Ponia Z. iš Europos mums rašo: „Atidžiai sekame įvykius Artimuose rytuose. Didžiosios valstybės stipriai žvangina ginklus, taigi daug gera negalima tikėtis. Tik kur tų politikų protelis buvo. Apginklavo tą mažą diktatorių pačiais moderniausiais ginklais, padėjo įruošti dujų fabrikus, o dabar patys bijo, kai tas dujomis grasina. Bet nafta - žemės kraujas. Kai Lietuva kelėsi laisvam gyvenimui, Vakarų galybės mūsų reikalui nė gero žodelio netarė, o kai jų interesai buvo užminti naftos laukuose, jau kitą dieną moderniausius ginklus ir kariuomenę ten pasinė. Ir vis dėl naftos. O Lietuvoje juk naftos nėra - tik lašelis pauostyti....“

Vilniuje posėdžiavo trijų Pabaltijo respublikų viršūnės - Lietuvos ir Estijos Aukščiausiujų Tarybų pirmininkai Landsbergis ir Ruitelis, Latvijos Aukščiausiosios Tarybos pirmininko pavaduotojas Ivansas, trijų Pabaltijo kraštų ministrai pirmininkai, užsienio reikalų ministrai, kai kurie jų bendradarbiai. Posėdžio dalyviai svarstė klausimus, susijusius su Pabaltijo respublikų nepriklausomybės problemos išskilimu rugsėjo 12 dieną Maskvoje įvyksiančioje tarptautinėje konferencijoje „du plus keturi“ Vokietijos susivienijimo reikalu. Pabaltijo respublikų viršūnės per posėdį parengė bendrą memorandumą, kuris bus įteiktas Maskvos konferencijos dalyviams.

ĮVYKIAI

Turkmenija pasiskelbė suverenija respublika. Turkmenijos Aukščiausiosios Tarybos rugpiūčio 23 dieną priimtoje respublikos suverenumo deklaracijoje, tarp kita ko, pareiškama, kad nors Turkmenija ir toliau liks Sovietų Sąjungos sudėtyje, respublikos įstatymai turės pirmumą prieš visasajunginius įstatymus ir Turkmenijos Aukščiausioji Taryba savo nuožiūra galės panaikinti visasajunginių įstatymų galiojimą respublikos teritorijoje. Spaudos agentūros atkreipia dėmesį, kad jau šešios kitos sovietinės respublikos pastaruoju laiku pasiskelbė suvereninėmis. Tai Rusijos federacija, Baltarusija, Ukraina, Azerbaidžanas, Uzbekija ir Moldavija.

Rugpiūčio dvidešimt trečiąją Armenijos Aukščiausioji Taryba beveik vienbalsiai priėmė respublikos nepriklausomybės deklaraciją. Joje pažymima, kad nors Armenija nenumato išstoti iš Sovietų Sąjungos, respublika sieks sukurti savąją kariuomenę, įvesti savąją valiutą, vykdyti nepriklausomą užsienio politiką, net steigti užsienio kraštuose savas diplomatinės atstovybes. Iš Armenijos respublikos oficialaus pavadinimo pašalinami būdvardžiai „sovietinė“ ir „socialistinė“.

Vilniuje posėdžiavusios Lietuvos ir Rusijos federacijos parlamentų delegacijos sutarė parengti bendrą politinio pobūdžio dokumentą, kuriuo remiantis vėliau bus sudaryti įvairūs dvišaliai susitarimai. Abi delegacijos išreiškė vieningą pasiryžimą palaikyti ir išplėsti Lietuvos ir Rusijos ekonominius, prekybinius ir kultūrinius ryšius. Buvo aptarti kai kurie dvišalių santykių politiniai ir teisiniai aspektai, apsarstyti piliečių teisių klausimai. Tuo reikalu buvo atsiestas susitarimas. Abi delegacijos sutarė artimiausiu laiku vėl susitikti Maskvoje. Rusijos parlamentinė delegacija iš Vilniaus išvyko į Taliną, kur su estais parlamentarais tariasi dėl Rusijos ir Estijos santykių išplėtimo.

Kalvarijoje rugpiūčio 21d. mirė kunigas Antanas Mioldažys. Jubilias gimė 1907 balandžio 16, į kunigus išventintas 1931 birželio 21d. Taigi kitamet būtų šventęs 60 metų kunigystės sukaktį. Nuo 1981 gyveno Kalvarijoje kaip altaristas. Mirė sulaukęs 83 metų amžiaus. Laidojamas rugpiūčio 24d, 12 valandą Kalvarijoje. Mūsų turimomis žiniomis, Vilkaviškio vyskupijoje antrasis, o Lietuvoje penkioliktasis kunigas. Amžiną atilį duok mirusiesiems ir mirštantiesiems, Viešpatie, ir amžinoji šviesa jiems tešviečia.

Iš Panevėžio pasiekė žinia, kad mirė šios vyskupijos kunigas Vajasiškio klebonas Juozas Garška. Į kunigus buvo išventintas 1934 metais. Taigi Dievo ir Bažnyčios tarnybai atidavė 56 metus. Vajasiškio parapijoje išbuvo 36 metus. Jubilias kunigas Juozas Garška bus laidojamas Vajasiškyje rugpiūčio 27d. 12 valandą. Ilgametis Bažnyčios tarnas Juozas Garška jau trečiasį šiemet Panevėžio vyskupijoje, o Lietuvoje - 16-asis miręs kunigas. Tesuteikia jam ir visiems mirusiem amžiną atilį. Teužtaria juos Marija - Dangaus Karalienė - su visais šventaisiais.

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mioldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$25. Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris 50c. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$1.50. Nuolatiniam skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Published by Dr. Pranas Dauknyš
18 Henry St., Kensington 3031
President of the Lithuanian
Catholic Federation

Ruduo Rusų Imperijoj

Ruduo Europos šiaurėje yra liūdnokas metų laikas. Ne linksmesnė yra ir padėtis S.Sajungoj. Po pat derliaus nuėmimo Maskvoje trūksta duonos. Ryžkovo - Gorbačiovo perestroikininkai leido supūti gerai daliai, gal trečdaliui, grūdų derliaus, nors turėjo gerai žinoti, kad ateis rugiapiūtė ir jai reikės paruoštų mašinų ir sandėlių grūdams. Tokio valdžios apsilėidimo niekas, nei pats Gorbačiovas, negali pateisinti. Kas gali laukti pozityvių reformų iš tokios skandalingos krašto vadovybės, kuri nesugeba nuimti gero grūdų derliaus?

Kai žmonės stovi eilėse laukdami rūkalų ir duonos, nepasitenkinimas padėtį gali virsti bendru pasipriešinimu. Tai, matyt, žino Gorbačiovas. Rugpiūčio 29 dieną jis kalbėjosi 5 val. su Jelcinu ir lyg tai sutiko, kad reikia tuč tuojau įgyvendinti žymius paketus. Po poros dienų vėl apsigalvojęs pareiškė, kad reikia truputį dar palaukti, kol bus atstatyta ekonomijos lygsvara. Tikrumoje Kremlius vadas nežino, ką bedaryti. Ar dėl susirūpinimo, ar dėl smegenų neveikimo jau kelintas kartas, kai jis nustoja kalbėjęs televizijoje ieškodamas, ką toliau sakyti. Tie tylos intervalai darosi vis ilgesni. Paskutinis užtruko net 10 sekundžių. Tai ženklas smegenų degeneracijos, kuriai medicina neturi vaistų. Sunki krašto padėtis, aišku, reikalauja blaivesnio proto.

Nei Sovietų Sąjungoj ir net nei Vakaruose nėra daug, kurie tikėtų į perestroikos pasisekimą. Ekonominės reformos turėtų perimti kitas asmuo. Kadangi tokio nesimato, išskyrus Jelciną, kurio sugebėjimus turės patvirtinti ar paneigti konkretūs darbai artimoj ateityj, lieka tik viena išeitis: leisti visom respublikom vesti visiškai savystoviai savo ekonominį gyvenimą, įskaitant savus pinigus, sienų kontrolę ir santykius su užsieniu. Ateitį, reikia kuo greičiau grąžinti joms nepriklausomybę. Maskva gali palaikyti ekonominius ryšius su jomis pagrįstus specialiom sutartim. Imperija priešo prie bankroto, ir yra neatsakomą dabartinę padėtyj mėginti ją išlaikyti prievartos keliu. Tik Raudonoji Armija priverčia ne rusiškas respublikas skursti be nepriklausomybės ir laikyti be kontrolės jų sienas. Jei nei okupacinės jėgos, niekas Maskvos daugiau neklausytų. Tokia padėtis negali užsitęsti, nes ji galėtų privesti prie katastrofiško pasipriešinimo, kurio nei galingoji armija nesugebėtų numalšinti. Ko ne ko, bet šito reiktų išvengti. Kuo greičiau Gorbačiovas supras, kad jam nėra kito kelio, tuo jam ir sovietų žmonėm bus geriau.

Pabaltiečiai turėtų išdėstyti šį dalyką prie derybų stalo. Jie ne tik turi teisę į nepriklausomybę, bet pastaroji yra reikalinga pabaltiečiam ir patiem rusam. Kuo greičiau ekonominiai atsigaus atskiros respublikos, tuo bus jom ir Maskvai geriau. Dėl ko prarast laiką su nelogiškais reikalavimais jėga priversti klausyti Maskvos klaidingų įsakymų vedančių prie palaipsnio padėties blogėjimo? Argi visos respublikos turi būti pasmerktos ekonominiam ir politiniam skurdui laukdamas, kol nesugebanti

Rašo Dr. Jonas Kunca

tvarkytis Rusija pagaliau kaip nors susiorganizuos gal po kelių dešimtmečių? Aišku, kad ne.

Jei Maskva būtų leidis Pabaltijo valtybėm laisvai tvarkytis ir pripažinus jų nepriklausomybę Lietuvoj, Latvijoje ir Estijoje jau būtų prasidėjęs tikrasis atsistatymas ir užsienio kapitalų investacija. O dabar, Maskva nei pati ėda, nei kitiem leidžia tai daryti.

Jei iki šiol Kremlius įstengė su pagalba jo militarinės jėgos išlaikyti tokią nesveiką padėty, tai nereikia, kad jis ir toliau galės tęsti šią imperialistinę delsimo politiką, kol pagal Maskvos vado galvoseną, Rusija po kokiųpenkių metų pradės atsigausti ir sustiprės ir galės pasilaikyti Stalino užimtas teritorijas, tai jis greitai pastebės,

kad tai buvo vien tuščia svajonė. Toks grubus apsirikimas be abejonės privės S.Sajungą prie vidinių konvulsijų surištų su kraujo praliejimu ir ekonomine katastrofa.

Neužtenka, kad Gorbačioviui pavyko lyg ir įtikinti naivius Vakarų vadus jo sugebėjimu pertvarkyti rusų imperiją ir išlaikyti joje stabilumą. Ne nuo užsienio, bet nuo sovietų masių priklausys ateitis. O tų masių kantrybė jau pasibaigė!

Maskvos laimėjimas pirmoj vietoj priklausom nuo ekonominio gyvenimo pagerinimo. Iki šiol Kremlius nesugebėjo to atsiekti. Nėra ženklų, kad jis artimoj ateityj tai galėtų padaryti. Pigūs pasisekimai užsienio politikoj su neapdairiais Vakarais neišspręs Rusijos problemos. Sovietų Sąjungoj galima laukti nemalonaus, o gal ir tragiško, rudeno, kuris, bent Pabaltijui, galėtų reikšti laisvės pavasarį.

Vytautas Landsbergis Norvegijoje

Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis Osle susitiko su Norvegijos ministru pirmininku Jan Per Syse. Per pasimatymą buvo apžvelgta padėtis Lietuvoje ir kituose Pabaltijo kraštuose, apsvaistytos galimybės išplėsti lietuvių-norvegų santykius, pirmiausia ekonominėje ir kultūros plotmėje. Buvo pažymėta, kad santykių išplėtimo trokšta abi šalys. Landsbergis pasakė, jog Lietuva tikisi užmegzti su Norvegija tokius tamprus ryšius, kokius Estija jau palaiko su Suomija, turi vilties, kad Norvegija padės atkurti Lietuvos ekonomiką. Landsbergis pažymėjo, kad Lietuva dar neturi galimybės prašyti užsienio kraštų pagalbos, bet jei Norvegija ir kitos Vakarų šalys panorės padėti Lietuvai, Lietuva už tai bus dėkinga. Buvo taip pat pasikeista nuomonėmis dėl Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo. Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Landsbergis, kaip žinoma, atvyko į Norvegijos sostinę dalyvauti čia vykstančioje tarptautinėje konferencijoje „Neapykantos anatomija - kaip išvengti konfliktų dialogo ir demokratijos pagalba“. Landsbergis Osle susitiko su norvegų verslininkais, valdžios atstovais, pasimatys su Čekoslovakijos, Lenkijos, Sovietų Sąjungos ir kitų kraštų politiniais veikėjais, taip pat dalyvaujančiais tarptautinėje konferencijoje. Vienas konferencijos posėdžių, bus skirtas apžvelgti Centro ir Rytų Europos problemoms apžvelgti. Tarp kitų žymių asmenybių šiame posėdyje

kalbės ir Vytautas Landsbergis. Vytautas Landsbergis prieš vykdamas į Oslo lankėsi Kopenhagoje. Kaip pastebi apžvalgininkai, Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininko kelionė Skandinavijoje be abejonės patarnaus Lietuvos santykių išplėtimui su Skandinavijos kraštais, o tuo pačiu ir Lietuvos interesam, nes ryšių stiprinimas su Vakarais palaipsniškai įtvirtina Lietuvos suverenitetą.

LRTV

Religijos pamokos Lenkijos mokyklose

Nuo rugšėjo mėnesio pirmos dienos Lenkijos pradžios ir vidurinės mokyklose bus vėl įvestos neprivalomos religijos pamokos. Pradžios mokyklose mokinių tėvai galės pranešti mokyklų vadovybėm, jog nori, kad jų vaikai lankytų religijos pamokas, gi vidurinėse mokyklose patys mokiniai galės apsispręsti, ar nori lankyti religijos pamokas. Lenkijos mokyklose religijos pamokas lankantys mokiniai galės būti supažindinami su įvairių religijų konfesijų tikėjimo tiesomis pagal mokinių tėvų ar pačių mokinių pageidavimą. Religijos dėstytojam valdžia nemokės atlyginimo. Religijos pamokos Lenkijos mokyklose nebuvo dėstomos nuo Antrojo pasaulinio karo pabaigos, kai Lenkijoje įsigalėjo komunistinis režimas.

LRTV

Krikščionybės medis

Kun. Ant Valantinas

Kokie paukščiai mūsų žemėn nešė Krikščionybės sėklą, kad išdygtų? Kas daigėly laistė, gausiai tręšė, Kad iš daigo tvirtas medis liktų?

Vytautas, Jogaila sėklą diegė, Pranciškonai daigą paaugino. Vyskupai jį gydė, kai paliego, Kunigai išugdė, kaip plieninį.

Ir išaugo krikščionybės medis Lietuvoj lyg ažuolėlis žalias. Net pasaulio visos tautos stebis, Kad palaužti niekas jo negali.

Vilniaus vyskupijos pradžia

(atkelta iš 1 psl.)

ekskomuniką Livonijos kryžiuočių magistrui ir jo riteriams, o jų namams - interdiktą. Savo rašte arkivyskupas įsakmiai kaltina kryžiuočius, kad jie įvairiais būdais trukdė „lietuvių karaliui ir jo tautiečiams priimti katalikų tikėjimą“. Kaltina, kad jie suiminėjo ir kišo į kalėjimus vyskupus, kunigus, Rygos piliečius ir Gedimino pasiuntinius, kurių kaikuriuos nužudė, kitus sumušė. Niekas nebandė sutramdyti kryžiuočių.

Tuo tarpu kryžiuočiai be atvangos vedė Heidenkampf, ty. krikščionybės vardan brovėsi į Lietuvą, žudė žmones (nuopelnais laikydami pagonio nužudymą), degino sodybas, vedėsi belaisvius ir vežėsi visokį grobį. Jie siekė užimti bent Žemaičius. Lietuvos valdovai Kęstutis ir Algirdas nuo 1351 m. derybas vedė su Lenkijos ir Vengrijos karaliais, taip pat su imperatorium: žadėjo su visa tauta priimti lotynišką krikštą, jeigu tie karaliai išreikalautų, kad kryžiuočiai grąžintų užimtas lietuvių žemes ir sudarytų taiką su Lietuva; tuo tarpu, jeigu kryžiuočiai nenori gyventi be karo, tai tegu vyksta kariauti su pagonimis totoriais. Niekas tačiau nė piršto nepajudino prieš kryžiuočius. Veltui popiežiai ragino Lietuvos valdovus apsikrikštyti. Kol kryžiuočiai nebuvo nutildyti, jie liko pagonys todėl, kad vieningai galėtų atsispirti prieš nuolatinius žiaurius kryžiuočių puolimus. Tuo būdu lietuvių pasirošimas krikštui truko ištisus 136 metus (1251-1387).

(bus daugiau)

„TEVIŠKES AIDŲ“ BALIUS

Spalio 6 d., šeštadienį

MELBOURNO LIETUVIŲ NAMUOSE

Baliaus pradžia 7 val. vak.

Sokiams gros kontinentalinis orkestras. Gera vakarienė. Staigmenos loterijoj.

Gėrimai Klubo bufete.

Pakvietimai visiems \$15.

Stalūs užsisakyti pas Juozą Keblių, telef. 584 2693 ir sekmadieniais prie bažnyčios.

Mums reikalinga Antroji Sąjūdžio banga, sako Česlovas Vištakas, „Kauno tiesos“ svečias iš Australijos.

Tiktai prieš trejus metus užsienio lietuviams leista nevaržiomai apsilankyti tėvynėje. Prieš tai pavieniai asmenys atvykdavo penkom dienom ir apsidavdavo „Vilniaus viešbutyje, ten susitikdavo su artimaisiais. Kai kurie „zuikiu“ pasiekdavo ir Kauną ar „gido“ globojami ekskursijos metu. Laukia nevaržomo pobūvio gimtajame mieste. Pasimatymas su senais tėvais viešbutyje ar keliomis valandoms būtų per skaudus epizodas.

Užpėnai pasinaudojau iškvietimu ir atsilankiau trumpam į Kauną. Jau sekanti rytą nuskubėjau gimtojon gatvėn - T.Daugirdo. Namas atrodė taip siaubingai, (jau negyvenamas), jog netkau žado. Ir kitas buvęs gražus namas panašiai atrodė. Kadaiše jame gyveno žinomi asmenys. Vaizdinga Nemuno pakrantė paliko niūri ir labai apleista. Aplankiau tėvų kapus. Trumpos viešnagės metu domėjaisi žmonių kasdieniniu gyvenimu, perbėgau miesto gatvėmis ir pervaziavau nenormaliai išsiplėtusį miestą. Išsivežtieji įspūdiškai smarkiai skyrėsi nuo kitų, sugrįžusiųjų iš kelionės Lietuvoje. Dalyvavau įspūdingame minėjime Istorijos mizėjaus sodelyje, kur regėjau tautines vėliavas ir skambėjo tautinė giesmė - himnas.

Pernykščio ilgesio pobūvio metu Kaune dalyvavau Laisvės paminklo atidengimo iškilmėse, girdejav ilgai nutilusio Laisvės varpo dūžius. Nuosekliai stebėjau žmonių gyvenimą ir Kauno miesto išvaizdą be aplinką. Trumpos kelionės metu mačiau lygius laukus... Kiti pasakojo apie Palangą, gražius miškus, ežerus ir pan. Mano nuomone, panašūs pasakojimai tikėtų menininkams, poetams.

Šių metų pradžioje ruošiausi trečiajam, ilgesniam pobūviui. Tuo metu viso pasaulio spaudoje ir televizijoje kasdieną skambėjo Lietuvos vardas. Po Kovo 11-osios dar suintensyvėjo pasaulio dėmesys. Netrukus mūsų visų džiaugsmą slopino nelinksmos žinios apie blokadą, kuri palietė ir šimtus besiruošiančiųjų aplankyti Lietuvą. Nors numatyta laiku vizos negavau, tačiau sulaukiau leidimo kelionėn. Kaip nustebau Maskvos aerouoste sutikęs mandagius ir paslaugius pareigūnus. Tenai įsiveržė „perestrojkos“ dvasia.

Ir vėl nuskubėjau Karo muziejun (jau ne Istorijos), norėdamas pamatyti atkurta paminklą Žuvusiems už Lietuvos laisvę! Šį kartą perėjau visom Kauno gatvėm. Iš dalies restauruotas Senmiestis, Vilniaus gatvė ir Laisvės alėja nebuvo tikrasis Kauno miesto vaizdas. Daug buvusių gražių namų labai apleisti, o vienas kitas senas pastatas tikrai baisioji būklė. Priemiesčių gatvės geresnės net šaligatviai, tačiau vandens klanai baido praeivius. Naujų pastatų išvaizda gan prasta. Neįtikėtina apleisti kai kurie miesto centre esantys kiemai. Daug kur pastebimi neatlaidaus darbo rezultatai.

Sąjūdžio sukelta atgimimo banga žadėjo vispusišką persitvarkymą - mentalinės blokados atsikratymą. Mažiau pavojinga ekonominė ir lengviau įveikiama. Dabar stebime ne tik gausybę įvairių leidinių, bet

vis daugėja kritiškų rašinių. Neturima patyrisių politikų. Visais atvejais mūsų dabartinė padėtis žymiai skirtingesnė nei 1918m. Mūsų senelių-tėvųdvasią kėlė laisvės aušra. Jie buvo nuosavos žemės šeimininkai. Ir visų pastangos atnešė didėjančią gerovę. 1988m. išsilaisvinimo pastangos subūrė šimtątūkstantines minias. Suplėvėsavo tautinės vėliavos ir nuskambėjo liūdno dainos. Tačiau dešimtmečiais trukusi pragaištinga ūkinė sistema nusavino nuosavybę, palaužė žmonių iniciatyvą, sugardė krašto ekonomiką.

LIETUVIAI EUROPOS PARLAMENTE

Išsamus VLIKO atstovo Europos (EP), Kasparo Dikšaičio, pranešimas apie 1990 m. gegužės 14-18 d. sesiją nušviečia parlamentarų požiūrius Lietuvos klausimu. Tuo metu EP lankėsi Lietuvos Užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas, AT. Užsienio reikalų komisijos pirmininkas Emanuelis Zingeris, deputatai prof. Kazimieras Antanavičius ir dr. Vytenis Andriukaitis (Lietuvos Socialdemokratų partijos pirmininkas ir vicepirmininkas), Algirdas Brazauskas (su Justu V. Paleckiu ir Algirdu Klimaičiu), Egidijus Klumbys ir Gediminas Vagnorius. Susitikimuose su parlamentarais taip pat dalyvavo VLIKO atstovai K. Dikšaitis, Adolfas Venskis ir Baltų Pasaulio Santaikos (BWC) atstovai I. Liegis.

Prof. Antanavičius painformavo EP Baltų grupės pirmininką, liberalą Niel'ą A. Kofoed'ą apie planus buvusių Skandinavijos kraštų pasiuntinybių pastatus paversti tų kraštų ryšių, informacijos, it t.t. centrais („Nordic House“). Kofoed paminėjo liberalų frakcijos projektą įsteigti oficialią EP delegaciją Pabaltijo reikalams. Anot jo, LKP vadovas Brazauskas jam pesimistiškai kalbėjęs apie padėtį Lietuvoje - esą, per greitai einama į nepriklausomybę, reikėtų eiti žingsnis po žingsnio.

Susitikime su Vaivorykštės (Regionalistų) frakcijos (ARC) nariais, jos pirmininkas Jaak Vandemenlebroucke (Belgija) pabrėžė, kad ji solidarizuojasi su visais, kurie nori būti savistovūs. Mario Melis (Italija) pareiškė, kad lietuvių rodoma drąsa yra „pavyzdys visiems“. Pedro Pacheco Herrera (Ispanija) priminė, jog „didieji dažnai paaukvoja mažas tautas“.

Žaliųjų frakcijos pirmininkas Alexander Langer (Italija) pasisakė už nepriklausomybės raidą, bet kol kas neremia nepriklausomybės pripažinimo, bijodamas, kad neprasidėtų aštrūs tautiniai konfliktai. „Ateities perspektyvoje

Trečios kartos mąstysena toli atsiliko nuo laisvųjų kraštų.

Mums reikalinga antroji Sąjūdžio banga - išjudinti žmones iš apatijos. Jokia valdžia neįstengs įstatymų keliu apšvarinti ir sutvarkyti miestus, kraštą. Teks ilgai gyventi daugiau aukščiuose ar be šeimininkų namuose. Tiktai gyventojų bendri troškimai pagražintų jų vidurį ir išorę, žymiai palengvintų dabartinį gyvenimą. Svarbu atgauti ryšių, miltų, įvaziavimo bei išvaziavimo laisvę. Vadovaujantieji asmenys turi sunkias pareigas - jų taktiška veikla pagelbės pasiekti užsibrėžtą tikslą.

Australijos lietuviai dosniai aukoja atsistatantį tėvynę. Reikia rasti būdą legaliu keliu persiųsti sukauptus pinigus bei gėrybes. Gal sveika kritika bus vertingesnė už banalius komplimentus.

Mes pasitenkinsime žiupsniu Lietuvos žemės paskutinėn kelionėn.

Ceslovas Vištakas

Arkivyskupo Liudo Povilonio laidotuvės

Rugpjūčio 13 d. 12 val. Marijampolės, Sv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje, įvyko iškilmingos laidotuvių Mišios už arkivyskupą Liudą Povilonį, palydint jį į Amžinybę. Gedulingose pamaldose dalyvavo vyskupai, kunigai, klierikai ir pasauliečiai iš visos Lietuvos. Nuo 18 m. tapęs Marijonų Vienuolijos nariu, panorėjo kad jo palaikai būtų ten, kur prasidėjo jo kunigystės kelias, kur taip pat ilsisi Palaiminto Jurgio palaikai. Arkivyskupas Liudas Povilonis gimė 1910 m. rugpjūčio 25 d. 1934 m. birželio 29 d. išventintas į kunigus, gruodžio 21 d. koncekrutas vyskupu, ir paskirtas Kauno ir Vilkiaviškio Apaštalinio Administratoriumi. 1984 m. lapkričio 16 d. švenčiant 50 m. kunigystės jubiliejų, jam suteiktas Arkivyskupo titulas.

Popiežius Jonas Paulius jubiliejaus proga rašė jam savo sveikinimo laiške:

- Be Dievo pagalbos juk nebūtum galėjęs taip uoliai rūpintis pamaldomis, bažnyčių atnaujinimu, o ypač nebūtum galėjęs Klaipėdoje pastatyti Marijos, Taikos Karalienės bažnyčios. Toliau Popiežius primena Arkivyskupo eitas apaštalinio administratoriaus pagalbininko pareigas Telšiuose, vyskupo koadjutoriaus pareigas Kauno ir Vilkiaviškio vyskupijose. Pagaliau, tapęs šių dviejų vyskupijų apaštalinio administratoriumi ir Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininku, vyskupas Liudas Pacilonis uoliai rūpinsi visos Lietuvos Bažnyčios reikalais. Lengva suprast, kaip Dievas tave myli, kaip visada tave lydi savo malone, nors išorėje, tesė popiežius kartais to ir nesimato.

Rev. Edmundas Atkočiūnas

Kardinolas Bernardin

Cikagos arkivyskupas kardinolas Bernardin ir jį lydintys amerikiečių katalikų delegacijos nariai iš Vilniaus išskrido į Maskvą. Kardinolas Bernardin žurnalo „Katalikų Pasaulis“ korespondentui Vismantui Vidugiriui duotame interview nurodė du savo kelionės Lietuvoje tikslus - susipažinti su Lietuvos Katalikų Bažnyčios ir jos tikinčiųjų gyvenimu ir tartum ganytojinį vizitą aplankyti lietuvius. Lietuva jam yra ypač artima pasakė kardinolas, primindamas, kad jo vadovaujamoje Ckagos arkivyskupijoje gyvena didžiausias skaičius Amerikos lietuvių. Kardinolas Katalikų Pasaulio korespondentui taip pat priminė, kad Amerikos vyskupų konferencija įsteigė specialų biurą koordinuoti katalikų Bažnyčios Rytu Europoje, taigi ir Lietuvoje poreikiam, pasakė, kad lietuvis kunigas Jurgis Sarauskas yra paskirtas šio biuro direktorium Vasingtone. Aš žinojau, kad lietuviai yra giliai tikintys ir drąsūs žmonės, pažymėjo kardinolas, bet tai, ką pamačiau neatitiko mano neakivaizdžių įspūdių. Šalis daug gražesnė negu maniau, žmonės didžiai nuosirdūs ir švelnūs. Be kitų dalykų kardinolas pažadėjo paremti palaimintojo Jurgio Matulaičio bažnyčios statybą Vilniuje.

(ELTA)

Ivyko tai, ko troškome, laukėme, kuo neabejojome. 1990 metų kovo 11 dieną 22 val. 44 min. įžengėme į naują Lietuvos Nepriklausomybės erą.

Kovo 10-osios vakaras. Naujieji parlamentarai renkasi į Aukščiausiosios Tarybos rūmus, į pirmąją sesiją. L. Sabutis buvusioje Prezidiumo salėje žurnalistams praneša apie būsimą sesijos darbotvarkę, kurioje numatyta apie 15-16 klausimų. Ši sesija galinti užtrukti mėnesį.

21 val. Respublikos rinkimų komisijos pirmininkas J. Bulavas sveikina 130 deputatų ir praneša, kad rinkimuose dalyvavo 2 mil. 581 tūkst. rinkėjų.

Išrenkama balsų skaičiavimo komisija, jos pirmininku - S. Razma, Mandatų komisijos pirmininku išrenkamas A. Sakalas. Sekretoriatas - N. Ozelyte, C. Jursėnas, Z. Juknevičius.

Pradedami svarstyti įstatymų projektai. Pirmasis dokumentas - AT reglamento papildymas skirsniu apie AT pirmininko rinkimą ir atšaukimą.

Skaitomos sveikinimų telegramos, tarp jų - kardinolo V. Sladkevičiaus, V. Landsbergio-Zemkalnio.

Tylos minute pagerbiamas Sąjūdžio bendražygių atminimas.

Kovo 11-osios rytas. Mandatų komisija skelbia deputatų įgaliojimus pripažintais. Salėje - 133 deputatai.

Sitūliniai kandidatai į AT pirmininko pareigas. Atsisakius R. Ozolui ir K. Motiekai, lieka du kandidatai - A. Brazauskas ir V. Landsbergis. Atsakydamas į klausimus, A. Brazauskas pareiškia, jog išrinktas atsisakyti LKP CK pirmojo sekretoriaus posto, o V. Landsbergis - Sąjūdžio Seimo Tarybos pirmininko pareigų. Savo baigiamosiose kalboje A. Brazauskas pabrėžia: pagrindinė tiesa - žmonių tiesa. V. Landsbergis: pasiryžimas didesnis už baime.

Po pertraukos skelbiami AT pirmininko rinkimų rezultatai. Už A. Brazauską - 38, prieš - 95. Už V. Landsbergį - 91, prieš - 42.

V. Landsbergis tampa naujos Aukščiausiosios Tarybos pirmininku. Tautodailininkai užriša pirmininkui tautinę juostą.

Pirmininkas praneša noris turėti tris pavaduotojus. Vienu iš jų pasirenka A. Brazauską ir paprašo jo neatsisakyti.

A. Brazauskas, motyvuodamas ką tik įvykusio balsavimo rezultatais, atsisako ir pasiūlo B. Genzelį.

Pirmininkui pasirinkus, pavaduotoju nedvejodamas sutinka tapti teisininkas K. Motieka ir po neilgų svyravimų - filosofas B. Kuzmickas ir inžinierius C. Stankevičius.

Aukščiausiosios Tarybos sekretoriumi vėl išrenkamas L. Sabutis.

Ministrų Taryba pareiškimu grąžina savo įgaliojimus. Jie pratęsimi teismui, prokuratūrai, valstybiniam arbitražui ir liaudies kontrolei. Laikini įgaliojimai paliekami MT pirmininko pavaduotojai K. Prunskienei.

Pirmą kartą šioje sesijoje išmėginamas vardinis balsavimas: 126 balsai už tai, kad nuo šiol LTSR Aukščiausioji Taryba vadintųsi Lietuvos Aukščiausiąja Taryba.

Deputatai balsuoja dėl valstybės pavadinimo ir herbo. Nuo tos

UŽRAŠAI ISTORIJAI

Rašo Valė Ceplevičiūtė

akimirkos gyvename Lietuvos Respublikoje, kurios herbas - baltas Vytis raudoname lauke. Salėje audeklu uždengiamas LTSR herbas. Buvusi politinė kalinė ir visuomenės veikėja J. Bieliauskienė pasako puikią kalbą apie Lietuvos herbą ir pristato patį herbą, kadaise prieš 50 metų puosųjį valstybinį pastatą, o vėliau išgelbėtą iš metalo laužo.

Pradedami svarstyti nutarimas dėl Lietuvos valstybės atstatymo, įstatymų projektai dėl 1938 metų gegužės 12 dienos Lietuvos Konstitucijos galiojimo atstatymo, dėl Laikinojo Pagrindinio Įstatymo įsigaliojimo.

Svarstomi ir paties Laikinojo Pagrindinio Įstatymo straipsniai.

Išklausomi sveikinimai svečių iš

Lenkijos, Čekoslovakijos, Maskvos, Kaliningrado srities.

Antrasis vardinis balsavimas - dėl Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo akto.

22 val. 44 min. vėl grįžtame į Nepriklausomą Lietuvą.

Audeklų, uždengusių vakarykštį herbą, kyla Trispalvė.

Deputatai, sesijos svečiai ir kiti dalyviai gieda himną, sveikina vieni kitus, skanduoja „Lietuva jau laisva!“, „Latvija, būk laisva!“, „Estija, būk laisva!“.

Balsuojama ir dėl įstatymų projekto. Nuo šio vakaro jau gyvename pagal Lietuvos Respublikos Laikinąjį Pagrindinį Įstatymą. Jis artimiausiomis savaitėmis dar bus koreguojamas ir tobulinamas.

Pradėtas svarstyti klausimas dėl

Vilniuje atstatytas Lietuvos valstybingumas

Valstybingumo atkūrimo paskelbimas - tai ryšiausias pastarųjų dvejų metų tautos atgimimo vaisius. Vienu atžvilgiu, nutarimas šiomis dienomis - padarytas gana nelauktai. Juk dar prieš dvi savaites Sąjūdžio vadovai tvirtino, kad vasara ar metų pabaiga tam lyg tinkamiausias laikas. Kitu atžvilgiu, laikas pribrendo. Į Aukščiausiąją Tarybą išrinktų deputatų dauguma viešai įsipareigojo siekti Nepriklausomos valstybės, o jos atkūrimo paskelbimas yra geriausia priemonė tiek pasauliui, tiek Maskvai paskelbti tautos troškimus.

Paspartinta šių savaitių eiga yra tikslus pastarųjų metų įvykių mikrokosmas. Retas sąjūdininkas 1988 metų vasarą tikėjo, kad Lietuva taip greit pasiskelbs nepriklausoma. Gerokai daugiau jų net neįsivaizdavo, kad toks paskelbimas išvis įmanomas ar pageidautinas. 45 okupacijos metai buvo padarę savo. Žmonių dauguma turėjo iš naujo išmokyti nepriklausomybės sąvoką. Ką daugelis šiandien laiko akivaizdžia tiesa, tą prieš dvejus metus slėpė tirstas, beveik nepermatomas rūkas. Siuo atžvilgiu tautos atgimimas yra kone stebuklas. Kitu atžvilgiu šis laisvės prasiveržimas yra natūrali ilgo proceso viršūnė, galutinis tų 22-jų Nepriklausomybės metų pateisinimas. Per tuos metus išsivystė tautinė savimonė, įsitikinimas, kad savaranki valstybė yra vienintelis tolesnio vystymosi laidas. 1918 metais daugelis vastiečių negalėjo įsivaizduoti nepriklausomos Lietuvos, nenorėjo, kad jų vaikai stotų savanoriais į Lietuvos kariuomenę. Pokario metais gerokai sunkesnėmis sąlygomis netrūko vyrų, pasiryžusių ginklu ginti šalies nepriklausomybę.

Sąjūdis yra akivaizdžiausias dabartinis laisvės troškimo nešėjas. Tačiau jau daug kartų ir teisingai pasakyta, kad atgimimas prasidėjo ne su sąjūdžiu, bet pirmosiomis okupacijos dienomis, kad laisvės medį savo krauju aplaistė Lietuvos sukilėliai ir partizanai, kad dešimtys tūkstančių tremtinių nepasidavė nevilčiai, bet ugdė tėvynės meilę savo vaikų širdyse, net kai valdžioje sėdintys tautiečiai sunkindavo jų pastangas grįžti į tėvynę ir gyventi

normaliai. Laisvės estafetę perėmė kiti, - dvasininkai, pagrindžio spaudos leidėjai, paprasti žmonės, kurie nenusilenkė spadimui ir netiesiai, jaunuliai, kurie atsisakė stoti į komjaunimą ir dėlto būdavo smarkiai persekiojami savo tautiečių. Šitokie žmonės rengė kelių nepriklausomybės. Daugelis jų jau užmiršti. Slovė ir dėmesys dabar bus skiriama deputatams, sąjūdininkams, net kai kuriems laiku spėjusiems persitvarkyti kompartijos nariams, kurie ištikimybę nepriklausomybės idealui dar neseniai vadindavo nacionalizmu ar ekstremizmu.

Šią džiugią valandą reikėtų prisiminti ir pagerbti nukentėjusius nepriklausomybės šauklius ir visus tuos paprastus žmones, kurie diegdami savo vaikams tėvynės ir tiesos meilę, sukūrė pagrindą tautos atgimimui. Čia jų laimėjimas. Bet norisi priminti Naujojo Testamento pasakojimą apie šeiminką, kuris anksti rytą išėjo samdytis darbininkų savo jaugynui. Susiderėjo po denarą dienai. Tris, šešias, net devynias valandas vėliau

Latvių apšvietimo misija

Kaip praneša užsienio spaudos agentūros, Rygoje įsikūrė jaunų savanorių grupė pasivadinti latvių apšvietimo misija. Grupė užsibrėžė tikslą - suartinti į Sovietų Rusiją ištremtus, išblaškytus latvius su gimtuotoju kraštu, tremtinių vaikus ir vaikaičius mokyti gimtosios latvių kalbos, juos supažindinti su latvių kultūra, tautiniais papročiais. Pirmoji latvių apšvietimo misijos mokytojų grupė šiomis dienomis išvyko į Baškiriją, Omsko rajoną, ir Krasnojarsko sritį, kur dar gyvena šimtai o gal ir daugiau latvių tremtinių. Mokytojai numato pirmiausia įvesti latvių kalbos pamokas kai kuriose ten veikiančiose mokyklose. Spaudos agentūrų žiniomis, Sovietų Rusijoje gyvena apie 90 tūkstančių latvių. Viena, nežymi jų dalis - carų valdžios ištremtų latvių palikuonys. Daugumą sudaro - 1941-ais ir pokario metais sovietų deportuoti latviai, jų vaikai ir vaikaičiai. Rygoje įsikūrusi draugija rūpinsis latvių tremtinių jaunimo tautiniu auklėjimu. LRTV

sajunginio paveldumo įmonių, žinybų, organizacijų perėmimo Lietuvos Respublikos žinion.

Aukščiausioji Taryba priima kreipimąsi „Į pasaulio tautas“.

Vidurnaktį prasideda Aukščiausiosios Tarybos pirmininko V. Landsbergio ir kitų deputatų spaudos konferencija.

Zmonės, susirinkę prie rūmų skanduoja išeinantiems deputatams „ačiū!“. Vakarų vėjas nakties tamsoje plauksto vėliavas.

TSRS liaudies deputatai, išskirdę į Maskvą, į TSRS liaudies deputatų trečiąjį suvažiavimą, prašo kuo skubiau perduoti priimtus dokumentų vertimus į rusų kalbą. Angliškų vertimų prašo Vašingtonas.

Pirmoji Nepriklausomybės naktis praėina ramiai.

Pirmadienio rytas redakcijai prasidėjo šitaip: plūstelėjo telefono skambučių, pareiškimų, laiškų srautas. Bet apie jų tirinį - vėliau.

jis pasamdė kitus darbininkus, visiems lygiai užmokėdamas denarą. Pirmieji darbininkai pradėjo murmėti, sakydami: šitie paskutinieji vieną valandą tedirbo, ir tu padarei juos lygius mums, kurie nešėme dienos ir kaitros našta. Seimininkas atsakė: Aš tau nedarau skriaudos, argi ne už denarą susiderėjai su manim? Imk, kas tavo ir eik sau, aš noriu ir šitam paskutiniam duoti, kiek ir tau. - rašoma Sv. Rašte.

Deputatų išrinktas partizanas Balyš Gajauskas, keli politiniai kaliniai, daug tremtinių vaikų, žmonės, kuriems įsipareigojimas nepriklausomybei brangiai kainavo. Išrinkti ir senosios santvarkos šulai, kurie prieš kelnerius metus viešai neigė nepriklausomybės idealą, jį vadino nacionalistų išmislu. Valstybingumo atkūrimas reikalau sutelktų jėgų, visų įnašai reikalingi ir laukiami. Lietuva, kaip ir Sv. Rašte minimas šeiminkas, lygiai atsidėkos visiems, įsijungusiems į bendrą darbą. Dr. K. Girnius

Ekonominio bendradarbiavimo sutartis tarp Lietuvos ir Rusijos

Italijos spauda komentuoja neseniai pasirašytą ekonominio bendradarbiavimo ir prekybos sutartį tarp Lietuvos ir Rusijos respublikos. Tai pirmoji tokia sutartis tarp dviejų Sąjungos respublikų, norinčių tiesioginiai prekiauti, be biurokратиškų Maskvos įstaigų globos. Tik ar praktiškai Maskvą bus galima aplenkti, pareikdys gyvenimas. Lietuvai labai reikalingos dujos ir žibalas randasi Federacinės Rusijos respublikos teritorijoje, tad Rusija norėtų pati savo žemės turtus kontroliuoti. Tačiau centrinė TSRS valdžia nelinkus atsisakyti tų turtų, kuriuos laiko savo, t.y. visos Sovietų Sąjungos, nuosavybe.

Gyvenimas taip pat parodys, kaip prekyboje tarp dviejų respublikų bus susitarta dėl kainų. Sutartyje numatyta, kad tuo tarpu prekų kainos bus nustatytos pagal pirkėjo ir pardavėjo susitarimus, o vėliau bus stengiamasi prisitaikyti prie tarptautinių kainų.

Prisiminkime šviesųj vyskupą Kazimierą Paltaroką

Siemet spalio mėn. 22 d. sukanka 115 metų nuo pirmojo Panevėžio vyskupo Kazimiero Paltaroko gimimo. Vyskupas K. Paltarokas yra vienas iš žymiausių Lietuvos vyskupų. Todėl susipažinkime su svarbiausiomis jo gyvenimo datomis ir darbais.

Gimė jis 1875 metais, spalio mėn. 22 d. Gailionių kaime, Linkuvos parapijoje. Baigęs Kauno kunigų seminariją, jis studijavo Peterburgo dvasinėje akademijoje, kurią baigė 1902 m. Po to keletą metų dirbo pastoracinį darbą įvairiose parapijose. 1911 metais pradėjo profesoriauti Kauno kunigų seminarijoje, o nuo 1922 metų, įkūrus Kauno universitetą, ir teologijos - filosofijos fakultete, kur darbavosi iki 1926 metų. Tais pačiais 1926 metais, įsteigus Lietuvos bažnytinę provinciją, popiežius Pijus XI paskyrė jį Panevėžio vyskupu. Pokario metais nuo 1949 m. iki pat mirties valdė dar ir Vilniaus arkivyskupiją, kaip kapitulinis vikaras. Mirė vyskupas Paltarokas 1958 m. sausio 3 d.

Kuo pasižymėjo vyskupas K. Paltarokas?

1. Jis buvo sumanus vyskupijų valdytojas, savo autoritetu ir taktu sugebėjęs palaikyti kunigų drausmę ir užsitarnauti kunigų palankumą ir meilę. Jis sugebėjo net ir sunkiais pokario metais išlaviruoti, kad Bažnyčia kuo mažiau patirtų dvasinių ir materialinių nuostolių. Jis buvo populiarus netik savo vyskupijoje, bet ir visoje Lietuvoje.

2. Vyskupas K. Paltarokas pasižymėjo organizaciniais sugebėjimais. Dar prieš tapdamas vyskupu, jis dalyvavo įvairių organizacijų, kaip Krikščionių demokratų partijos, „Saulės“, „Motinėlių“, „Sv. Kazimiero“ ir kitų draugijų veikloje. Tapęs vyskupu, jis populiarino ir rėmė ateitininkų, pavasarininkų ir kitas draugijas, dalyvavo jų sambūriuose ir

susirinkimuose, savo ugningu žodžiu skatindamas kurti šviesesnį tautos rytojų.

3. Jis pasireiškė ir kaip talentingas religinių ir mokslinių knygų rašytojas. Bendradarbiauti spaudoje pradėjęs 1907 m., tą darbą tęsė lig mirties. Ir šiandien yra aktualios jo parašytos religinės knygos, pav., pamokslų rinkiniai „Vadovas sakyklai“, tikybos vadovėliai ir religinio auklėjimo metodikos darbai. Iki pat šių dienų yra nuolat perspausdinami jo katekizmai, iš kurių sėmėsi ir semiasi religinių žinių visa eilė senesnių kartų ir dabartinės kartos vaikai ir jaunimas. Kaip sociologas, jis, remdamasis Leono XIII enciklika „Rerum novarum“, parašė knygą „Socialis klausimas“, kuria pasinaudojo ir Lietuvos Krikščionių demokratų partija, kurdamą savo socialinę programą. Kaip rūpestingas ganytojas, parašė savo gnomiesiems daug ganytojiškų laišku įvairiais klausimais, o kaip istorikas surinko daug vertingos medžiagos iš Bažnyčių praeities.

Nors vyskupas K. Paltarokas

mirė Vilniuje, bet jo kūnas buvo pervežtas į Panevėžį ir palaidotas Panevėžio Katedros požemio koplyčios kriptoje. Kiekvienais metais, šioje koplyčioje vykstant kunigų rekolekcijoms, yra pasimeldžiama už garbingo vysk. K. Paltaroko vėlę.

Garbingo ganytojo atminimas yra įamžintas ne tik Panevėžio Katedroje, bet ir Seduvos bažnyčioje, kurios presbiterijoje yra jam skirta paminklinė lenta, taip pat ir Survilaiškio bažnyčioje, kurioje jis keletą metų yra darbavęs, taip pat ir Krekenavos bažnyčioje, kurioje jo atvaizdas yra lango vitraže, ir kitose bažnyčiose.

Te šviesus vyskupo K. Paltaroko gyvenimo pavyzdys įkvėpia ir atgimstančios Lietuvos kunigams ryžtą uoliai darbuotis Dievui ir Tėvynei!

Kun. Ant. Valantinas

PRANEŠIMAS

Siuo pranešama, kad š. m. spalio mėn. 20 dieną šeštadienį 5 val. vakare Geelong'o Lietuvos namuose šaukimas metinis Lietuvos Sąjungos klubo narių ir rėmėjų susirinkimas su sekancia darbotvarka:-

1. Susirinkimo atidarymas;
2. Prezidiumo kvietimas;
3. Mandatų komisijos rinkimai;
4. Preių metų visuotinio susirinkimo protokolo skaitymas;
5. Pranešimai:- a) Pirmininko, b) Kasininko, c) Revizijos Komisijos;
6. Pranešimų diskutavimas ir metinės apyskaitos tvirtinimas;
7. Naujos valdybos rinkimai, renkama iš penkių narių įskaitant ir vicepirmininkę moterų reikalams. Revizijos Komisija renkama iš trijų narių;
8. Klausymai ir sumanymai;
9. Susirinkimo uždrymas.

Atkreipiamas visų narių dėmesys, kad nesusirinkus pilnam narių kvorumui, numatytas susirinkimas prasidės paskelbtu laiku ir bus laikomas teisėtas.

Po susirinkimo turėsime karštą vakarienę nariams apsimokėjusiems nario mokesį už 1990 m. nemokamai, o svečiams tik po \$4 nuo asmens.

Gėrimais kiekvienas apsirūpina pagal skonį, kviečiame visus atvykti nurodytu laiku ir bandysime susirinkimą pradėti punktualiai.

Iki malonaus pasimatymo susirinkime.

Geelong'o Lietuvos Sąjungos klubo valdyba

Australijos Lietuvių Dienos

Henrikas Antanaitis - Pirmininkas
4 Robert St.,
North Balwyn, 3104 tel. 857 7248

Gabrielius Zemkalis - Vice-
pirmininkas, Ald informacijai
14 Chiltern Ct.,
Doncaster East, 3109 tel. 848 8792

Renginių ir organizacijų/
sąjungų suvažiavimų vadovai:

Dana Baltutienė - Kultūros Dienų,
Literatūros/Dainos Vakarų
3 Warren Ct.,
Mt. Waverley, 3149 tel. 807 3545

Brigita Karazijienė - Jaunimo
Talentų Pynės
20 McConnell St., Kensington, 3031
tel. 376 4581

Dalia Antanaitienė - Tautinių
Sokių Šventės
4 Robert St., North Balwyn, 3104
tel. 857 7248

Vincas Ališauskas - Dainų Šventės
27 Clarinda St., Essendon, 3040
tel. 370 7250

Algis Karazija - Teatro Spektaklio
20 McConnell St., Kensington, 3031
tel. 376 4581

Kęstutis Lynikas - Naujų Metų
Baliaus
20 Botanic Dve., Doncaster, 3108
tel. 848 5663

Vytautas Didelis - Meno/Tautodailės
Parodos
18 Creswick St., Hawthorn, 3122
tel. 819 2770

Rimas Mickus - Sporto Šventės
27 Roben Pde., View Bank, 3084
tel. 458 1840

Nijolė Kairaitienė - Apsistojimo/
nakvynių
1 Sherwood Ct., East Doncaster,
3109 tel. 842 3403

Rimas Skeivys - Transporto/
ekskursijų
16 Madden St., Balwyn North, 3104
tel. 857 8211

Jonas Rukšėnas - Jaunimo Sąjungos
Suvažiavimo
26 Phoenix St., South Yarra, 3141
tel. 241 3641

Rasa Statkuvienė - Skautų
Rajoninės Stovyklos
12 Greive St., Balwyn North, 3104
tel. 857 8502

Ieva Arienė - Mokytojų
Suvažiavimo
12 Rooney St., Templestowe, 3106
tel. 850 7248

Kun. Dr. P. Daukšys - Katalikų
Federacijos Suvažiavimo
18 Henry St., Kensington, 3031
tel. 376 7355

Vladas Bosikis - Karių Ramovės
Suvažiavimo
43 McCrae Rd., Rosanna, 3084
tel. 458 1637

Jurgis Rubas - Architektų/inžinierių
Suvažiavimo
1 Montrose Cl., Glen Waverley, 3150
tel. 560 8783

V. Sukevičius - Saulių Suvažiavimo
33 Parkville St., Burnley, 3121 tel.
429 9046. ALD Informacija

Karas braukia kruviną ašarą

Istorinė knyga apie Antrąjį Pasaulinį karą

Neseniai Morkūno spaustuvė Cikagoje išspausdino 941 puslapio knygą su 240 iliustracijų (nuotraukų, žemėlapių, atspaudų) apie lietuvių pergyvenimus Antrojo Pasaulinio karo metu Lietuvoje ir Vokietijoje. Dienoraštyje surašyti tikri įvykiai, papildyti įvairiais duomenimis:

Pasitraukimas iš Vilniaus. Gyvenimas Suvalkijoje, Sakių apskrityje. Vokiečiai lietuvių ūkininkus persekioja, nušauna, verčia kasti apkasus ir griovius sovietų tankams sulaukyti.

Skausmingas pasitraukimas iš Lietuvos. Vos atvykus į Prūsiją - ruošiasi pulti sovietų lėktuvai, apgina vokiečių naikintuvai. Sunkūs darbai ūkiuose, verčiami kasti bunkerius. Prekyba žmonėmis. Suima Gestapas, vos nesušaudo. Bėgimas iš Prūsijos, kuri pasirodė esant labai lietuviška, duodama išiša eilė lietuviškų vietovardžių, nors vokiečiai pakeitė vokiškais, bet žmonės tebedavina lietuviškai.

Gyvenimas Berlyne. Bombardavimai. Patalpų, maisto stoka. Lietuviški koncertai. Pasimetusių lietuvių ieškojimai. Pasitraukimas iš Berlyno.

Vokietijos gilotuose vos nepakliūvama sovietams, nes toji

sritis užleista Sovietų Sąjungai. Vėl bėgimas.

Įsikūrimas Hanau pabėgėlių lageryje. Sovietai ir ten nori valdyti. Priešinimais, raštai amerikiečių spaudai. Lietuviška spauda.

Lietuviškos gimnazijos. Rašytojai. VLIKO veikla. BALFas, UNRRA. Sportas. Teatrai. Pabaltiečiai. Zydai. Lenkai. Amerikiečiai. Ir kitkas.

Karo meto dienoraštį rašė Algirdas Gustaitis. Paskelbta knygos pavidalu be pagrąžinimų, taip kaip buvo karo metu ir netrukus po jo. Knygoje daug naujų, įvairių duomenų. Išleido Deveniu Kultūrinis Fondas, leidiniu Nr. 10. Knyga kietais viršeliais, auksinės spalvos raidėmis raudoname fone. Knygos kaina \$27 - amerikiečių doleriai. Galima gauti pas leidėjus adresu: PO Box 10782, St. Petersburg, Florida 33733, USA, arba pas jų atstovą Cikagoje Petrą Bružą, 4429 S.Talman Ave, Chicago, Illinois 60632. Taip pat „Drauge“ ir pas kitus lietuviškos spaudos platintojus.

Knyga verta pasiūsti užsienio universitetams, bibliotekoms, taip pat mokslo įstaigoms Lietuvoje, ar įteikti iš svetur atvykusiems lietuviams. Alg. Gustaitis

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Gyvojo Rožančiaus Brolijos nariai spalio mėnesį meldžiasi kad Rožančiaus kalbėjimas būtų gyvas mūsų lietuvių tarpe.

Parapijos išlaikymui \$100 aukojo E. Dziukas ir R.Z. Jokubaičiai. Ačiū jiems!

„Tėviškės Aidų“ metinis balius spalio 6 d. Visi kviečiami iš anksto įsigyti kvietimus pas Juozą Keblių sekmadieniais prie bažnyčios. Mielųjų rėmėjų lauksime ir fantų balius loterijai, atvykstant į balių. Baliaus loterijai pažadėjo Stasys Siuškus, Lydija ir Vincas Petrusevičiai iškepti Raguotinį.

Katališkos Spaudos rugpjūčio mėnesį „Tėviškės Aidams“ aukojo: Hobarto lietuviai per Igaliotinį S. Augustavičių- \$20 B. Augustavičiai, po \$10 A.P. Hoffman, J.E. Paškevičiai, P.M. Siaučioniai. Viso \$50.

Latrobe Valley lietuviai per Seniūnę ir Igaliotinę V.

Lietuvos Atstatymo Fondas

Fondui aukojo iki šiol:-
Po \$100 P. Mažiulis ir S. Kiršienė.
Po \$50 Pr. Valonis (viso 150), kun. Pr. Dauknyš (viso 200), G. Balturytė (viso 150). Po \$20 Annon (viso 75), A.E. Bakaičiai (viso 290), B. Prašmutaitė (viso 1070), St. Ribačiauskienė (viso 70), P. Vaičiaitis (viso 70) ir St. Ramanauškas (viso 110). P. Binkuš \$10 (viso 90) ir J. Zitkevičienė \$5 (viso 50).

Ramoškienė

MELBOURNO RAMOVĖNAMS

Pranešame LKVS-gos Ramovė, Melbourn'o skyriaus nariams, kad šių metų rugsejo mėn. 30d. 2.00 val. po pietų, Lietuvių Namų Bendruomenės salėje, šaukiamas metinis narių susirinkimas.

Darbotvarkėje:

1. Susirinkimo atidarymas,
2. Mirusių narių pagerbimas,
3. S-mo prezidiumo rinkimai,
4. Mandatų k-jos rinkimai,
5. Praeitų s-mo protokolo skaitymas,
6. Valdybos pranešimai: a. Pirmininko, b. Izdininko, c. Revizijos komisijos,
7. Diskusijos dėl pranešimų ir jų tvirtinimas,
8. Naujos skyriaus valdybos ir Revizijos k-jos rinkimai,
9. Einamieji reikalai,
10. Susirinkimo uždarymas.

Narių dalyvavimas būtinas. Skelbtu laiku nesusirinkus reikiamam narių skaičiui, po pusės valandos šaukiamas antras susirinkimas, kurio nutarimai bus laikomi teisėtais, nežiūrint dalyvaujančių narių skaičiaus.

LKVS-gos Ramovė
Melb. Skyriaus Valdyba

Koženiauskienė- po \$20 V. Koženiauskienė, J. Seštokas; po \$10 V. Ališauskas, J. Bindokas, A. Sabrinskas, S. Sabrinskas. Viso \$80.

Sydney lietuviai per Igaliotinį A. Vinevičių- Rinkliava bažnyčioje \$213.75, Prelatas Petras Butkus \$100. Po \$20 A.J. Jūragis, St. J. Makūnai, Alfa Savickienė; \$15 P. Burokas. Po \$10 J.J. Skuodai, Vyt. Račiūnas, Ant. Pečiulis; po \$5 E. Badauskienė, A. Vinevičius. Viso \$428.75. Visiems auktojams, aukas surinkusiems ir jas prisijuntusiems Igaliotiniams dėkojame giliu nuoširdumu.

ALK Federacijos Valdyba

Talkos susirinkimas

Lietuvių Kooperatinė Kredito Draugija „TALKA“ Ltd., 1990 rugsejo mėn. 29 d., šeštadienį, 3.00 val. po pietų, Melbourn'o Lietuvių Namuose, 44 Errol St., North Melbourne, šaukia metinį susirinkimą.

Talkos valdyba

ALB Melbourn'o Apy.

Valdyba praneša, kad 1991-ųjų metų paruošimų kalendorius sudarymas įvyks penktadienį, spalio mėn. 12 d. 7 val. 30 min. vakare Lietuvių namuose.

Visų organizacijų atstovai prašomi dalyvauti.

Aukos Lietuvos Tautiniam Olimpiniui Komitetui

Adelaide: E. Bernaitienė \$20, po \$10 V. Dumčius ir V. Skobeika. B.J. Jonavičiai - R. Sidabro atminimui (mirties metinės) \$20.

LTOK-to vardu nuoširdi padėka aukotojams. J. Jonavičius

Atstovas Australijoje

Audrius Ažubalis atlieka žurnalistinį stažą JAV-se

Lietuvoje leidžiamo laikraščio „Atgimimas“ bendradarbių-korespondentų Audrius Ažubalis nuo birželio mėnesio atlieka šešių mėnesių žurnalistinį stažą JA Valstybės, Minnesotos valstijoje veikiančiame Pasauliniame Žurnalistų institute. 32-ųjų metų amžiaus Audrius stažui buvo atrinktas konkurso keliu, tarpininkaujant Lietuvių Informacijos centro vedėjai Gintei Damuštei. Kasmet yra atrinkami tik dešimt stažuotojų. Ažubalis yra pirmasis iš Lietuvos. Šalia žurnalistinio tobulinimosi, kursantas turi progos susitikti su Amerikos politiniais veikėjais, valdžios ir visuomenės atstovais, kolegoms žurnalistams, susipažinti su Amerikos gyvenimu. Tuo tikslu jie lankysis įvairiuose Amerikos miestuose. Pasaulinį Žurnalistų institutą yra baigę apie 350 žurnalistų iš daugiau negu 80-ies kraštų. Be lietuvių A. Ažubalis, šiais metais institutą kursaus lanko jauni žurnalistai iš Rytų Vokietijos, Bulgarijos, Prancūzijos, Olandijos, Hongkongo, Nigerijos, Pietų Afrikos, Tailandijos ir Ugandos. (LIC).

Australijos Lietuvių Dienos

MELBOURNE 1990 AUSTRALIA

NAKVYNĖ MELBOURNE

ALD komitetas patikrina ir rekomenduoja sekancias apsisistojimo vietas Melbourn'e esančias netoli Lietuvių namų ir miesto centro.

VICTORIA HOTEL, 215 Little Collins Street, Melbourne, 3000. Telefonas 653 0441, Sue Pagh, Group Reservation Manager. Norintieji čia apsisistoti susiriša tiesioginiai su viešbučiu. Užsakant penkiolikai ar daugiau asmenų grupei sumokamas vienos dienos apsisistojimo kainos depozitas iki 23 lapkričio ir tuo atveju gaunama nuolaida nuo Standard Acc. Patalpos yra trijų rūšių ir taip pat trijų dydžių kambariai - dviems, keturiems ar šešiams žmonėms. Kainos:-

BUDGET - bendri patogumai, kambaryje tiktai prausyklė.

Kambarys vienam	\$42.00
Kambarys dviems	\$54.00
Kambarys trimis	\$63.00

STANDARD - su patogumais. Antroji kaina yra 15 žmonių grupės nuolaida.

Kambarys vienam	\$69.00	\$59.00
Kambarys dviems	\$86.00	\$76.00
Kambarys trimis	\$102.00	\$82.00

EXECUTIVE

Vienam	\$82.00
Dviems	\$104.00
Trims	\$120.00

MARCO POLO, Cnr. Harker and Flemington Road, North Melbourne, 3051. Pėsčiomis iki Lietuvių namų. Telefonas - 329 1788, Merle Maunder. Telex - 31093 Marcopolo. Galima užsakyti nuo 22.XII.1990 iki 2.I.1991.

Yra pasirinkimas nuo paprasto kambario su įprastais patogumais ligi luksusinio dviejų kambarių komplekso su Spa vonia.

Dviejų arba trijų lovų kambariai:-

- (1) Standard \$83 dienai
- (2) Executive \$88 dienai
- (3) Deluxe \$90 dienai

Dviejų kambarių kompleksas:-

- (1) Be spa vonios \$135 dienai
- (2) Su spa vonios \$145 dienai

Užsakyti patiemis kiek galima anksčiau. Susimokėti prieš išvažiuojant. Čia parodytos kainos yra sumažinamos 10% atvykusiems į ALD.

ARDEN MOTEL, 15 Arden Street, North Melbourne, 3051. Pėsčiomis iki Lietuvių namų. Telefonas - 329 7211.

Norintiems čia apsisistoti skambinti tiesiog į Arden Motel.

Dviem žmonėms kambariai su patogumais ir lengvais pusryčiais kainuoja \$60 dienai.

PARKVILLE PARK INN, 825 Park Street, Brunswick, 3056.

Telefonas - 387 8300, Jan Slokam ir David Allan.

Pilnai įrengti butai dviems žmonėms su viengubom arba dvigubom lovom. Kaina \$68 dienai, trečias žmogus \$13. Bus duota gera nuolaida užsisakant iš karto dešimčiai ar daugiau asmenų.

TEN FORTY MOTOR INN, 1040 Mt. Alexander Road, Essendon, 3040. Telefonas - 379 7896.

Yra dvigubi kambariai ir butai penkiems asmenims. Kambariai po \$65 dienai. Butai po \$140 dienai.

DOMAIN, 452 Darling Street, South Yarra, 3141. Telefonas - 266 3701.

Viengubi kambariai su dviguba lova ir dvigubi kambariai. Viengubi kambariai \$56 dienai. Dvigubai kambariai \$62 dienai.

INTERWEST PROPERTY MOTEL, 577 Flemington Road, North Melbourne, 3051. Telefonas - 329 9344 ir toll free 008 333 005. Fax - 328 4870.

Puikiai įrengti kambariai su visais patogumais. Kambarys dviems žmonėms \$120 dienai. Dviejų miegamųjų „suite“ \$220 dienai.

Visur užsakyti reikia patiemis, kiek galima anksčiau. Atsiskaitoma išvykstant. Nakvynių informacijos (ne užsakyimų) klausimais kreiptis į Nijolę Kairaitinę, 1 Sherwood Ct, East Doncaster, 3109. Telefonas 842 3403.

ALD Informacija

Melbournas

Klubo narių susirinkimas

Melbourn'o Lietuvių Klub'o Valdyba praneša, kad metinio narių susirinkimo data turėjo būti atidėta. Susirinkimas įvyks šeštadienį, spalio mėn. 20d. 1 val. p.p. Lietuvių Namuose. Kadangi Feliksas Sodaitis sutinka užbaigti

pasitraukusio iš pareigų A. Rukšėno kadenciją, bus renkami tik trys nauji valdybos nariai. Lieka ankščiau skelbta metinio narių susirinkimo programa ir Revizijos Komisijos pranešimas. Balsuotojai galės gražinti balsavimo kortėles iki rugsejo mėn. 20d. Baluoti turi teisę tik apsimokėję nario mokesčių klubo nariai.

MLK Valdyba

STOJU Į PARTIZANŲ EILES

Rusams artėjant, mūsų dalinys gavo įsakymą trauktis į vakarus ir apie vidurį liepos mėnesio išvyko. Aš turėjau kitus planus: - palikti vietoje kol frontas visiškai prisiartins, tuomet vykti pas tėvus. Frontui persirius vykti į Sirutiškį ir su Ribikasku organizuoti partizanų būrį, ar įsijungti jei jau būtų kas nors suorganizuota. Dabar fronto garsai buvo tik už keletos kilometrų ir laikas buvo vykdyti mano planus. Dar buvau užprašytas pietums pas valstybinio ūkio ūkvedį Krivicką. Po pietų žadėjau iškelti ir namus.

- Ponas bėk, skubėk! Bolševikai jau miestely, o prie spirito varyklos turi išsistatę kulkosvaizdžius! - Išsigandęs, uždusęs kumetys įbėga į kambary perspėti mane.

- Negali būti! Ar daug? - Aš nenoriu tikėti, bet jo nuosirdumu negalima abejoti.

- Neperdaugiausia, bet stoty yra labai daug, turi net patrankų.

- Kaip jie čia atvyko, mašinomis? - Ne. Arkliais, dviračiais, pėsti.

Įvykių raida pralenkė mane, nevyksta kaip planuota. Krivickas išėjo pasitrinti kas ištikrųjų vyksta, ar tikrai rusai jau čia. Aš išbėgu pro užpakalines duris pakeisti šovinius šautuvo apkaboj ir randu, kad šoviny yra įstrigęs lizde ir spyna jo neištraukia. Dar to reikėjo! Krivickas sugrįžta po keletos sekundžių. - Bėk! Vienas atvažiuoja dviračiu į čia!

Pora šuolių per keliuką ir aš tankiame krūmų raizginy. Iš čia galiu matyti raudonarmietį: pilotė ant galvos, šiek tiek į kairę nusmaukta, ruda ruoška diržu perjuosta, mašinpistolė kabo skersai krūtinės, ilgi batai, kojos retai mina pedalius. Vienas. Porą sekundžių kovojau su pagunda pasiūsti kulka į jį, bet pajėgiu jai atsispirti. Čia pat kieme prie namo susirinkę burelis žmonių, gal būt mažiau kaip 200 metrų atstume raudonarmiečių dalinys, kai jie padarytų šiems žmonėms, jei aš jų nušaučiau? Be to, mano šautuve įstrigęs šoviny kuris gal būt išsaus, bet greičiausiai spyna gilzutas neištrauks ir jei aš nepataikinėčiau į jį, būčiau beginklis. Mažo kalibro revolveris ir šeštukas kišeniuose, po du šovinius keikviename, vargiai galima būtų vadinti ginklais. Iš lėto pradėdau skinti kelią per susipynusius krūmus.

Krūmai tiesiasi tik apie šimtą metrų, už jų plikas laukas, kuriame augę motiejukai jau buvo nuimti ir net pelei sunku būtų pasislėpti. Už poros šimtų metrų - žydų kapinaitės ir pušimis apaugusios kalvaitės, bet pasiektis šią uždangą, reikėjo pereiti

tą pliką lauką, gerai matomą apie spiritą varyklą vaikščiojantiems raudonarmiečiams. Bet kito kelio nebuvo. Nusiemiau švarką ir išvertęs į pamušalą permečiau per portfelį kurį nešiau kairėje rankoje, dešinėje paėmiau šautuvo diržą ir kepurę. Šautuvus nuleistas beveik lyg žemės ir iš tolo gal būtų nematomas, be to portfelis irgi truputį maskavo jį. Tikriausiai atrodžiau kaip civilis žmogus einantis iš miestelio. Jei raudonarmiečiai mane pastebėjo - sustabdyti nemėgino ir pasiekęs žydų kapines, lengvai atsidusau. Dabar jaučiausi saugus.

Užsukau į Moralinės dvarą, kuriame buvau gerai pažįstamas. Reikėjo kaip nors iškrapštyti tą nelėmtą šovinį iš šautuvo. Ceida ir Tiškus nuėjo ieškoti kokio nors įrankio, aš kalbėjausi su susirinkusiais pažįstamais. Jie jau žinojo, kad rusai pasiekė Baisogalą. Vieškely nuo Augmenų pastebėjome būrelį raudonarmiečių, jie pasiekė kryžkėlę, stabterėjo kelioms sekundėms lyg nevisai tikri, kuria kryptimi keliauti ir pasuko į Baisogalos pusę.

- Rankas aukštynt! - Komanda iš užpakalio. Nepakeldamas rankų apsisukau. Du šautuvai beveik liėtė krūtinę, juos laikė Tiškus ir Ceida. - Rankas aukštynt! - pakartojo. Akys kietos, be draugiškumo, veidai kaip iš medžio išdrožti, be išraiškos, rankos laiko šautuvus be virpėjimo.

Nepajutau kaip pistoletas atsirado rankoje, nukreiptas į Tiškaus pilvą, pirštas ant gaiduko. - Jei šausit, bėkit tikri, kad aš nesuspėsiu paspausti gaiduko. - Sakau tingiai, abejingai ir priverčiu lupas susiklostyti į šypseną.

Keletą sekundžių trys poros akių surakintos į žvilgsnį, kuris rodosi tęsiasi į amžnybę, kieme visi žmonės atrodo kaip sustingę.

- Mes nenorime tau nieko blogo - Ceida prabyla pirmas - mes norėjome tave nuginkluoti, perrengti į civilius rūbus, išslaptytume tave čia kol pavojus praeis. Šiaip kur tu dėsies. Ir dar uniformoj... Niekas nesakydamas siekiu į Tiškaus šautuvą, išsuku šampalą ir pašalinu įstrigusį šovinį, po to pakeičiu visus šovinius apkaboj ir patikrinu, kad spyna veikia be kliūčių. - Aš susirasiu sau kelią - sakau ramiai, iš kišenias pasiėmiau saują šovinių ir duodu jiems, tada paspaudžiu rankas visiems susirinkusiems, paprašau Tiškaus ir Ceidos, kad paimtų mano paliktus daiktus būstinėje, jei galės ir pasaugoti juos kol aš sugrįšiu, gal po poros metų. Atsisveikinęs užsimetu šautuvą ant peties ir neatsigrįždamas išeinu į kelią.

Kubilūnų kaime įtikinu ūkininką, kad jam būtų verta pavėžėti mane lygi Grinkiškio, nes jei aš pats pasinaudočiau jo arkliais ir vežimu - negalėčiau grąžinti. Pistoletas rankoje padarė šokią tokią įtaką į jo apsisprendimą. Jis pavežė mane, bet ne į Grinkiškį, o prie Sušvės upės kur nebuvo nei tilto nei brastos, tik lieptas, bet ten už upės buvo Pašušvio kaimas, o dar toliau - Gegužinės dvaras, kur turėjau surasti susibūrusius Baisogalo apylinkės partizanus. Jau temo kada pasiekiau Pašušvio kaimą ir susitikau su Gudžiūnų, 1941 metų partizanis. Jis traukėsi

į vakarus ir bandė surasti nakvynę čia. Išklause mano pasakojimo nutarė keliauti į Gegužinės dvarą. Tą pačią naktį susijungėme su Baisogalos apylinkės partizanis, kurie rengėsi kautis su bolševikais fronto užnugary. Po keturių dienų praleistų niekieno žemėje, pagaliau vėl pasijutau saugus ir miegojau kaip akmuo. Anksti rytą vokiečių žvalgybos burelis pranešė mums, kad rusai jau Grinkiškį, tik keturi kilometrai nuo mūsų. Dar žvalgų motociklų sukeltoms dulksmoms nenusileidus, nuo Grinkiškio atskriejo patrankos šūvio garsas. Partizanai nutarė trauktis Raseinių link, ten, prie Dubysos, turėjo būti rengiama gynybos linija, ten turėtų būti vietos ir mums. Su didele skuba arkliai buvo pakinkyti į jau pakrautus vežimus ir ilga virtinė išsirito į vieškelį.

S. Augustavičius

Pagerbti "keturi tūkstančiai" slovenų kariai

Slovenijoje pirmą kartą buvo pagerbti apie keturi tūkstančiai prieš komunizmą kovojusių slovenų karių, kuriuos 1945-ais metais sušaudė Tito vadovaujami komunistai partizanai. Antikomunistų karių atminimui buvo surengtos gedulingos pamaldos, kurios įvyko prie jų sušaudymo vietos - Kocevski Rog. Mišias koncelebravo Lublijanos arkivyskups Sustar drauge su 75-kiomis kunigais. Pamaldos buvo transliuojamos per Slovenijos radiją ir televiziją. Prie duobės, kurioje yra palaidoti sušaudyti kariai degė tūkstančiai žvakių. Šių antikomunistų karių likimą daugiau negu keturis dešimtmečius gaubė visiška tyla. Tik dabar, kaip pažymėjo Lublijanos arkivyskupas, jie galėjo būti pagerbti ir simboliniai reabilituoti. Specialus slovenų karių dalinys susikūrė Antrojo pasaulinio karo metais kovai prieš komunizmą Jugoslavijoje. Kai Tito vadovaujami partizanai įsigežė krašte, daliniui priklausę keturi tūkstančiai karių pasidavė anglams, kurie, betgi, juos perdavė Tito partizanams. Šie visus keturis tūkstančius karių tuoj pat sušaudė.

LRTV

Popiežius ir žurnalistas

Kelionės iš Romos į Afriką metu, Popiežius Jonas Paulius II-sis, kaip paprastai tokiomis progomis, lėktuve susitiko su jį lydintais žurnalistais, beveik visą valandą su jais kalbėjosi, atsakinėjo į įvairius klausimus. Paklaustas, ar numato vykti į Sovietų Sąjungą, Šventasis Tėvas atsakė, kad Apvaizda nulems kelionės laiką, kelionė bus galima, kai bus galutinai išspręsti kai kurie klausimai. Popiežius atkreipė dėmesį, kad katalikų Bažnyčios Sovietų Sąjungoje veikia dar pusiau pogrindyje, turi persiorganizuoti, atkurti savo struktūras, personalą. Be to, jei Popiežius vyktų į Maskvą, turėtų susitikti su stačiatikių Bažnyčios atstovais, o tokie susitikimai reikia gerai paruošti. Nepaisant dar esančių kliūčių kelionei į Sovietų Sąjungą, Popiežius pritaria apaštalinio nunciijaus arkivyskupo Colasuonno nuomonei, kad neišspręsti klausimai ateityje galės būti sureguliuoti.

Paklaustas nuomonės apie Persų įlankos susidariusią rimtą krizinę padėtį, Jonas Paulius II-sis pakartojo, jog karai ne tik neišsprendžia problemų, bet jų dar daugiau sukelia, taigi karai nėra tinkama priemonė konfliktams išspręsti. Popiežius taip pat pasakė, kad mažieji kraštai, kaip ir visos tautos bei tautinės mažumos pasaulyje, turi teisę reikalauti, kad būtų gerbiamas jų suverenumas, išreikšti viltį, kad Irakas reikiamai atsivėlęs į šį esminį principą. I klausimą, ar Apaštala Sostas numato tarpininkauti Persų įlankos konflikte, Jonas Paulius II-sis atsakė, kad Apaštala Sosto akcija gali būti vien moralinio pobūdžio: skatinti suinteresuotąsias šalis, kad gerbtų tuos etniniai-moralinius principus, kuriais privalo remtis tautų sugyvenimas.

Žurnalistas klausė Popiežių, kokie yra dabartiniai Bažnyčios uždaviniai Čekoslovakijoje. Jonas Paulius II-sis atsakė, kad Bažnyčia Čekoslovakijoje padėjo išlaisvinti visuomenę iš engiančios totalistinės santvarkos: dabar Bažnyčiai tenka atlikti, galbūt, dar sunkesnius uždavinius - kovoti, apaštalo švento Pauliaus žodžiams tariant, prieš nematomas blogio jėgas. Tai Bažnyčiai specifiškai skirtas nuolatinis uždavinys.

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWNE. (TEL: 708 1414)

KLUBO VALANDOS:

Pirmd., trečiad., ketvird.,	5 - 10 val.
ANTRADIENIAIS KLUBAS UŽDARYTAS	
Penktadieniais	5 - 11.30 val.
Šeštadieniais	2 - 12.30 val.
Sekmdadieniais	12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvirtad., penktad., ir šeštad	nuo 6. val.
Sekmdadieniais	nuo 1. val.

ŠVEDIŠKAS STALAS. SMORGASBORD.

Škanus ir pigus valgis kiekvieną TREČIADIENĮ nuo 6.00 iki 8.00 val. Kaina \$6.

ŠEŠTADIENĮ nuo 1.00 iki 3.00 val. Kaina \$4.

Seimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus. Kodėl ne Lietuvių Namuose? Kodėl nepasiteirauti? Skambinkite 708 1414.

Remkite Lietuvii kelionių firmą

Geriausios kelionės į Lietuvą ir visas pasaulio šalis.

Geriausios kainos ir patarnavimas. Vienintelis Lietuvių Kelionių Biuras Australijoje.

IATA AFTA APAC UTAG
Lic No. 30560
BUSINESS HOLIDAY TRAVEL
(AUST) PTY. LTD.
620 St. Kilda Road, Melbourne
Vic 3004
Telef. 03 510 1478